

ЗАТВЕРДЖУЮ

Ректор

Національної академії внутрішніх
справ,
доктор юридичних наук, професор

Руслан СЕРБИН

12 . 02 . 2023 р.

ВИСНОВОК

Національної академії внутрішніх справ про наукову новизну, теоретичне та практичне значення результатів дисертації Улянченка Юрія Олександровича «Конституційно-правовий статус засобів масової інформації в Україні та США: порівняльно-правовий аналіз», поданої на здобуття ступеня доктора філософії в галузі знань 08 «Право» за спеціальністю 081 «Право», затвердженої Вченою радою Національної академії внутрішніх справ від 26 жовтня 2021 року, протокол № 20

ВИТЯГ

з протоколу розширеного засідання кафедри конституційного права та прав людини від 28 квітня 2025 року

Присутні:

кафедра конституційного права та прав людини: т.в.о. завідувача кафедри, доктор юридичних наук, доцент Халюк С.О. (*голова засідання, рецензент*); кандидат юридичних наук, доцент Тарасенко К.В. (*науковий керівник*); професор кафедри, доктор юридичних наук, професор Осауленко А.О.; професор кафедри, кандидат юридичних наук, доцент Демиденко В.О.; доцент кафедри, кандидат юридичних наук, доцент Славна О.В.; доцент кафедри, кандидат юридичних наук Чеханюк Л.В.; ад'юнкт денної форми навчання Улянченко Ю.О.;

кафедра конституційного права ННПП: завідувач кафедри, кандидат юридичних наук, доцент Сьох К.Я.; професор кафедри, доктор юридичних наук, професор Колодій А.М.; доцент кафедри, кандидат юридичних наук, доцент Тригубенко Г.В.; професор кафедри, кандидат юридичних наук, професор Лук'янець-Шахова В.С.; доцент кафедри, кандидат юридичних наук, доцент Куртакова Г.О.; доцент кафедри, кандидат юридичних наук Романенко Л.М.;

кафедра теорії, історії та філософії права: професор кафедри, доктор юридичних наук, доцент Тихомиров Д.О.; доцент кафедри, доктор юридичних наук Колодій О.А. (*рецензент*); доцент кафедри, кандидат юридичних наук, доцент Лапка О.Я.;

наук Колодій О.А.; доцент кафедри, кандидат юридичних наук, доцент Лапка О.Я.;

кафедра цивільного права та процесу: завідувач кафедри, кандидат юридичних наук, доцент Кирдан Б.В.; кандидат юридичних наук, доцент Петровський А.В.

Були присутні 5 докторів наук та 12 кандидатів наук за профілем поданої на розгляд дисертації.

Порядок денний:

Обговорення дисертації ад'юнкта денної форми навчання кафедри конституційного права та прав людини Національної академії внутрішніх справ Улянченка Юрія Олександровича «Конституційно-правовий статус засобів масової інформації в Україні та США: порівняльно-правовий аналіз» поданої на здобуття ступеня доктора філософії за спеціальністю 081 «Право», щодо її рекомендації для попереднього розгляду та захисту у разовій спеціалізованій вченій раді Національної академії внутрішніх справ.

Слухали:

Ад'юнкт Улянченко Ю.О. доповів про результати дисертаційного дослідження. У доповіді було обгрунтовано насамперед актуальність обраної теми дисертаційної роботи, визначено мету, завдання, предмет та об'єкт дослідження, здобувачем доведено до присутніх структуру роботи та основні її положення, сформулював та обгрунтував новизну, теоретичне та практичне значення.

Актуальність теми дисертаційного дослідження обумовлена тим, що вільний обмін інформацією є одним з найважливіших здобутків сучасного розвитку людства. Забезпечення громадян, державних органів та громадських об'єднань необхідною інформацією про навколишній світ і події, що в ньому відбуваються, становить невід'ємну складову розбудови національного інформаційного суспільства. Розвиток інформаційних технологій, а також утвердження України як суверенної, демократичної, соціальної, правової держави нерозривно пов'язані з потребою удосконалення правових норм та інститутів у контексті формування інформаційних відносин на тлі глобалізації. Особливе місце в цих процесах займають засоби масової інформації (далі – ЗМІ) як один з найважливіших інститутів громадянського суспільства. Саме, тому спостерігається стійка тенденція до цілеспрямованого правового врегулювання відносин у національному інформаційному просторі за участю ЗМІ з визначенням їх місця, ролі та завдань у цьому просторі.

Доктринальна актуальність теми визначається й тим фактом, що ця тема належить до всебічно опрацьованих у вітчизняній конституційно-правовій науці. Проте наявні закордонні й вітчизняні наукові праці створюють певну наукову основу для підготовки цієї роботи. Саме тому можна стверджувати, що наукову та методологічну основу дисертаційного дослідження становлять праці таких вітчизняних науковців, як О. В. Батанов, О. П. Васильченко, В. М. Висоцький,

С. Д. Гусарев, Л. М. Дешко, Б. В. Калиновський, О. В. Каплій, І. В. Кипич, М. І. Козюбра, А. М. Колодій, О. А. Колодій, А. Р. Крусян, Н. В. Кушакова, Ю. О. Легеза, І. В. Людвик, О. В. Марцеляк, О. В. Нестеренко, М. П. Орзіх, О. В. Петришин, П. М. Рабінович, В. В. Середюк-Буз, В. О. Серьогін, О. В. Скрипнюк, О. В. Совгіря, К. В. Тарасенко, Т. А. Терехова, Ю. М. Тодика, О. І. Фаєр, М. Р. Фарбота, В. Л. Федоренко, С. О. Халюк, М. Р. Чалабієва, Т. В. Чубарук, В. М. Шаповал, Ю. С. Шемшученко та інших.

Доктринальну основу дисертації склали також наукові праці зарубіжних учених, які в межах досліджень приділяли увагу правовому статусу засобів масової інформації, серед яких праці J. Balkin, S. Baran, E. Barendt, G. Belmas, F. Blevens, M. Broussard, M. Castells, T. Crone, D. Davis, S. Dawes, R. Fletcher, P. Gade, D. Hallin, D. Herbeck, P. Iosifidis, K. Irion, H. Jenkins, A. Kalogeropoulos, B. Kovach, T. Krattenmakert, L. Lemos, W. Lippmann, P. Mancini, R. McChesney, M. McLuhan, J. Merrill, J. Nerone, J. Oster, W. Overbeck, L. Powe, T. Rosenstiel, W. Schulz, T. Tedford, B. Toff, P. Valcke та інших.

Про актуальність теми свідчить також зростаюча увага до неї з боку самих ЗМІ, збільшення кількості парламентських дискусій з означеної проблематики, а також проведення наукових конференцій, присвячених окремим аспектам конституційно-правового регулювання діяльності засобів масової інформації. Отже, комплексне дослідження проблем конституційно-правового статусу ЗМІ та шляхів його вдосконалення є вельми своєчасним на сучасному етапі розбудови в Україні громадянського суспільства і правової держави.

Метою дисертаційної роботи є розроблення теоретичних положень і практичних рекомендацій, пов'язаних з конституційно-правовим статусом засобів масової інформації в Україні та США, а також формулювання науково обґрунтованих пропозицій щодо вдосконалення чинного законодавства України у цій сфері.

Для досягнення вказаної мети передбачено вирішити такі завдання:

- проаналізувати стан наукових досліджень з проблематики ЗМІ та їх правового статусу в Україні та США;
- провести теоретичний аналіз способів регламентації правового статусу ЗМІ в Україні та США, виявити проблемні питання нормативно-правового регулювання у досліджуваній сфері;
- запропонувати авторське визначення поняття конституційно-правового статусу ЗМІ та визначити його складові елементи;
- здійснити комплексне дослідження сутності й змісту правосуб'єктності та принципів конституційно-правового статусу ЗМІ, запропонувати оптимальний їх перелік;
- визначити зміст повноважень (прав та обов'язків) ЗМІ в Україні та США, внести пропозиції щодо їх удосконалення;
- дослідити гарантії та відповідальність як необхідні елементи конституційно-правового статусу ЗМІ в Україні та США, обґрунтувати пропозиції щодо їх удосконалення;
- наголосити на значущості ролі ЗМІ у розбудові суспільства в Україні та США;

– проаналізувати особливості діяльності ЗМІ у процесі формування державності в Україні та США.

Об'єктом дослідження є сукупність суспільних відносин, що виникають у процесі становлення, функціонування і розвитку інституту ЗМІ в Україні та США.

Предметом дослідження є конституційно-правовий статус засобів масової інформації в Україні та США.

У дисертаційному дослідженні використано комплекс філософських, загальнонаукових і спеціально-наукових методів, кожен з яких дав змогу дослідити предмет з відповідних методологічних позицій. Ключовим виступає загальнонауковий діалектичний метод, який дав можливість проаналізувати теоретичні й практичні проблеми конституційно-правового статусу ЗМІ в Україні та США в розвитку, з урахуванням правового статусу інших суб'єктів та їх взаємного впливу на відповідні правовідносини. Методи узагальнення та групування слугували методологічним підґрунтям для опрацювання проблем доктринального осмислення і правової регламентації статусу ЗМІ. Методи індукції та дедукції дали змогу окреслити конституційно-правові засади регулювання статусу ЗМІ і сприяли визначенню поняття, ознак та змісту складових елементів конституційно-правового статусу ЗМІ в Україні та США.

З використанням історичного та історико-правового методів досліджено процес виникнення, становлення та розвитку конституційно-правового статусу ЗМІ в Україні та США. Завдяки порівняльному методу охарактеризовано такі окремі структурні елементи конституційно-правового статусу ЗМІ, як правосуб'єктність, повноваження, гарантії в Україні та США. Застосування системного аналізу допомогло виявити особливості діяльності ЗМІ у формуванні державності в Україні та США.

Формально-догматичний метод сприяв аналізу чинного національного і зарубіжного законодавства та дав змогу виокремити повноваження (права та обов'язки) як центральний елемент конституційно-правового статусу ЗМІ. Використання структурно-функціонального методу дав змогу виокремити принципи конституційно-правового статусу ЗМІ як базові засади цього статусу. Метод прогнозування надав можливість сформулювати пропозиції щодо вдосконалення конституційно-правового статусу ЗМІ в Україні.

Нормативну та емпіричну основу дослідження становлять Конституція України та Конституція США, закони й інші нормативно-правові акти, що регулюють суспільні відносини з приводу предмета дослідження, міжнародні акти, рішення Європейського суду з прав людини, офіційні звіти органів державної влади та статистичні дані судової практики.

Теоретичну базу дослідження складають наукові праці українських і зарубіжних учених у галузі теорії держави і права, конституційного, міжнародного й адміністративного права, теорії управління, політології та філософії.

Наукова новизна отриманих результатів полягає в тому, що дисертація є першим комплексним монографічним дослідженням конституційно-правового статусу засобів масової інформації в Україні та США, в якому всебічно

проаналізовано та порівняно особливості цього статусу. У межах проведеного дослідження:

вперше:

- запропоновано використовувати діяльнісний підхід у визначенні конституційно-правового статусу засобів масової інформації, що дає змогу, повніше оцінити їхню реальну роль у правовій системі, урахувати їхній вплив на суспільні процеси та вдосконалити механізми правового регулювання з урахуванням сучасних викликів і тенденцій розвитку інформаційного суспільства;

- сформульовано авторське визначення поняття конституційно-правового статусу засобів масової інформації під яким запропоновано розуміти конституційно закріплене положення засобів масової інформації як особливого суб'єкта правовідносин, що детермінується через правосуб'єктність, систему принципів, прав, свобод, обов'язків та гарантій;

- запропоновано доповнити частину 2 статті 4 Закону України «Про медіа» нормою: «Держава не втручається в діяльність суб'єктів у сфері медіа, а будь-яке припинення діяльності медіа або заборона поширення матеріалів допускається лише за рішенням суду у випадках, прямо встановлених законом», яке унеможливить практику адміністративного блокування медіа без належної процедури;

- запропоновано посилити роль Комісії з журналістської етики шляхом внесення змін до частини 2 статті 90 Закону України «Про медіа» та доповнення пунктом 27-1, в якому передбачити те, що на своїх засіданнях Національна рада України з питань телебачення і радіомовлення розглядає висновки Комісії з журналістської етики, в яких викладено інформацію про грубі порушення Кодексу журналістської етики;

удосконалено:

- понятійно-категоріальний апарат конституційно-правового статусу засобів масової інформації, конкретизацією й систематизацією переліку базових принципів (свобода слова, незалежність, достовірність, заборона цензури, прозорість власності, плюралізм, державний захист журналістів, міжнародне співробітництво) та уточненням їх змісту і взаємозв'язку;

- визначено специфічні ознаки конституційно-правового статусу засобів масової інформації, а саме: нормативно-правове закріплення; комплексний характер; універсальність та загальнообов'язковість; взаємозв'язок прав і обов'язків медіа; динамічність; наявність спеціальних механізмів реалізації та захисту; відображення принципів правової держави, які підтверджують унікальний характер статусу ЗМІ та необхідність особливого підходу до його правового регулювання;

- встановлено, що американська модель конституційно-правового статусу ЗМІ базується на ліберальних традиціях і доктрині природних прав, забезпечує максимальний рівень свободи преси відповідно до Першої поправки Конституції США, а українська модель продовжує формуватися в умовах демократичних трансформацій з урахуванням необхідності забезпечення балансу між свободою слова, інформаційною безпекою та боротьбою з дезінформацією;

– розроблено структурну модель гарантій і відповідальності ЗМІ, у якій запропоновано розмежування конституційних, спеціальних законодавчих і процесуальних гарантій, а також виокремлено превентивні, компенсаційні та репресивні форми відповідальності, що сприяє підвищенню ефективності правозастосування у медіа сфері.

дістали подальший розвиток:

– теорія принципів конституційно-правового статусу ЗМІ шляхом розкриття їх ролі як інтегруючої ланки між нормами позитивного права та етичними зобов'язаннями медіа, що детермінують баланс між свободою слова і захистом суспільних інтересів;

– положення щодо ролі засобів масової інформації у розбудові громадянського суспільства і правової держави, а також у процесі формування державності в Україні та США;

– класифікація повноважень ЗМІ (за суб'єктом реалізації, сферою інформаційної діяльності, функціональним призначенням та правовою природою), яка розкриває внутрішню структуру повноважень та формує методологічну основу для подальших досліджень і нормотворчих рішень у сфері медіа права;

– концепція взаємодії ЗМІ і держави в умовах воєнного стану та гібридних загроз, визначено алгоритм конституційно-правових обмежень свободи слова, який забезпечує дотримання принципу пропорційності та судового контролю над тимчасовими обмеженнями інформації;

– проведено системний порівняльний аналіз конституційно-правового статусу ЗМІ в Україні та США за критеріями принципів, правосуб'єктності, повноважень, гарантій і відповідальності, сформовано узагальнену порівняльну матрицю відмінностей/спільних рис та визначено тенденції їх зближення, що дало змогу розкрити вплив правових традицій на свободу медіа.

Практичне значення отриманих результатів полягає в тому, що сформульовані й аргументовані в дисертації теоретичні положення, висновки та пропозиції впроваджені та використовуються в: практичній діяльності; освітньому процесі; науковій діяльності. Пропозиції, надані під час підготовки дисертації, сприятимуть подальшому вивченню конституційно-правового статусу ЗМІ, механізмів його реалізації, а також для підготовки та прийняття нормативно-правових актів України, що регламентують правовий статус ЗМІ, з метою його вдосконалення з урахуванням позитивного досвіду США.

Основні положення і висновки дисертації оприлюднено на науково-практичних конференціях і круглих столах.

Робота складається з анотації, вступу, трьох розділів, що охоплюють вісім підрозділів, висновків, списку використаних джерел.

Після закінчення доповіді здобувачу присутніми були поставлені наступні питання:

Осауленко А.О.: Яких висновків ви дійшли проаналізувавши стан наукових розробок проблем та методології дослідження конституційно-правового статусу ЗМІ?

Відповідь: Дякую за запитання. Аналіз наукових публікацій засвідчує, що існують різноманітні підходи щодо конституційно-правового статусу засобів масової інформації, його поняття, структури та змісту. Наявні теоретичні напрацювання за досліджуваною тематикою мають багатогранну природу. Про це свідчать праці фахівців у галузі державного управління, теорії держави та права, конституційного та адміністративного права, міжнародного права, політології, які досліджували окремі питання розглядуваної проблематики. Проте проведене дослідження змісту монографій, дисертаційних досліджень, наукових статей, посібників свідчить про те, що практично в усіх досліджуваних наукових працях комплексного та детального аналізу питань, присвячених обраній нами темі, не здійснювалось. В національних дослідженнях найчастіше лише фрагментарно досліджуються питання статусу засобів масової інформації. Здійснений аналіз теоретичних досліджень конституційно-правового статусу засобів масової інформації дає можливість систематизувати і умовно розділити наукові роботи, які стосуються теми дисертаційного дослідження на такі групи: 1) дослідження конституційно-правового статусу як такого; 2) місця та ролі засобів масової інформації в державі та суспільстві; 3) дослідження безпосередньо конституційно-правового статусу засобів масової інформації; 4) дослідження окремих складових конституційно-правового статусу засобів масової інформації. Узагальнюючи зазначені обставини, а також враховуючи певні теоретичні прогалини у питанні конституційно-правового статусу засобів масової інформації, переконані, що тема нашого дисертаційного дослідження вимагає комплексного підходу. А тому, наша робота присвячена актуальним проблемам, які потребують подальшої наукової дискусії на рівні комплексного монографічного дослідження конституційно-правового статусу засобів масової інформації України та США.

Сьох К.Я.: Як ви вважаєте, що є важливою складовою діяльнісного підходу у дослідженні конституційно-правового статусу ЗМІ?

Відповідь: Дякую за запитання. Діяльнісний підхід це відносно новий підхід, який акцентує увагу не стільки на статичному наборі прав і обов'язків, скільки на реальній практиці їх здійснення. Конституційно-правовий статус розглядається як сукупність правових можливостей та фактичних дій суб'єкта, спрямованих на реалізацію цих можливостей. Він враховує не тільки нормативно закріплені положення, а й реальну поведінку суб'єкта, механізми реалізації його статусу та вплив зовнішніх факторів. Це дозволяє більш комплексно аналізувати правове становище осіб, органів та організацій у конституційній системі.

Діяльнісний підхід у визначенні конституційно-правового статусу ЗМІ має низку позитивних аспектів, які роблять його більш гнучким та адаптивним у порівнянні з традиційними статичними моделями. Насамперед, цей підхід відзначається динамічністю, оскільки дозволяє враховувати зміни у конституційно-правовому статусі суб'єкта відповідно до його участі в суспільних та правових процесах. Завдяки цьому конституційно-правовий статус розглядається не як статичний набір прав та обов'язків, а як система, що

функціонує у зв'язку з реальними умовами соціально-правового середовища. Важливим аспектом діяльнісного підходу є його орієнтація на практичну реалізацію правових норм, що дає змогу оцінювати ефективність правового регулювання через призму фактичного правозастосування. Це забезпечує можливість аналізу не лише формального існування норм, а й ступеня їхньої імплементації у правовій поведінці суб'єктів. У цьому контексті діяльнісний підхід дозволяє комплексно оцінювати рівень правової культури та правосвідомості, оскільки він акцентує увагу на активному використанні прав і виконанні юридичних обов'язків у конкретних життєвих ситуаціях. Додатковою перевагою цього підходу є його універсальність, адже він може бути застосований до різних суб'єктів правовідносин, включно з фізичними особами, державними органами, громадськими об'єднаннями, в тому числі засобами масової інформації. Важливою складовою діяльнісного підходу є дослідження взаємодії ЗМІ з державними органами та інститутами громадянського суспільства. Це включає аналіз механізмів правового регулювання діяльності ЗМІ, їхніх обов'язків щодо дотримання законодавства про інформацію, захист персональних даних, запобігання поширенню дезінформації та фейкових новин. У цьому аспекті діяльнісний підхід дозволяє визначити не лише формальні межі конституційно-правового статусу ЗМІ, а й рівень їхньої відповідальності у процесі комунікації між державою та суспільством.

Демиденко В.О.: Які зміни на законодавчому рівні ви пропонуєте у своїй роботі?

Відповідь: Дякую за запитання. Судова практика України щодо незалежності ЗМІ є менш розвиненою порівняно з США, однак поступово формується, враховуючи європейські стандарти та рішення Європейського суду з прав людини. Вважаємо, що Україні слід врахувати досвід США в сфері дотримання такого ключового принципу як незалежність ЗМІ шляхом внесення змін до профільного закону, доповнивши частину 2 статті 4 нормою: «Держава не втручається в діяльність суб'єктів у сфері медіа, а будь-яке припинення діяльності медіа або заборона поширення матеріалів допускається лише за рішенням суду у випадках, прямо встановлених законом». Зазначене положення унеможливить практику адміністративного блокування медіа без належної процедури. Таким чином, у законі буде закріплено принцип незалежності ЗМІ, аналогічний американському. Також, на нашу думку, в Україні існує необхідність посилення ролі Комісії з журналістської етики шляхом внесення змін до частини 2 статті 90 Закону України «Про медіа» та доповнення пунктом 27-1, в якому передбачити те, що на своїх засіданнях Національна рада України з питань телебачення і радіомовлення розглядає висновки Комісії з журналістської етики в яких викладено інформацію про грубі порушення Кодексу журналістської етики. Зазначена норма зобов'яже Національну раду розглядати грубі порушення в діяльності ЗМІ і реагувати на ці порушення. Це, відповідно, допоможе органу журналістської саморегуляції стати більш ефективним.

Халюк С.О.: Здійснивши порівняльний аналіз принципів конституційно-правового статусу ЗМІ в Україні та США, як ви вважаєте, які принципи є

спільними та яке практичне значення вони мають для реформування медіа-сфери України?

Відповідь: Дякую за запитання. За результатами проведеного аналізу можна стверджувати, що конституційно-правовий статус ЗМІ в обох країнах базується на спільних демократичних принципах. До ключових принципів належать свобода слова та інформації, незалежність ЗМІ, заборона цензури, прозорість медіавласності, плюралізм думок, об'єктивність і достовірність інформації, а також гарантії захисту журналістів та міжнародного співробітництва. В Україні ці засади закріплені насамперед у Конституції: стаття 34 гарантує право на свободу думки і слова, вільне вираження поглядів і переконань, а стаття 15 прямо забороняє цензуру і встановлює гарантії ідеологічного плюралізму. У США фундаментом правового статусу медіа є Перша поправка до Конституції, яка лаконічно проголошує: «Конгрес не повинен видавати жодного закону... що обмежує свободу слова чи преси». Таким чином, обидві держави конституційно забезпечують свободу преси як основу діяльності ЗМІ.

Результати порівняльного аналізу мають важливе практичне значення для реформування медіа-сфери України. По-перше, дослідження демонструє, які правові інструменти є найбільш ефективними для забезпечення свободи преси. Американський досвід доводить значення надійних конституційних гарантій і незалежного судочинства у захисті медіа від свавільного втручання. Це вказує українській владі на потребу послідовно дотримуватися конституційних норм про свободу слова та вдосконалювати судову практику їх застосування. Зокрема, посилення ролі Конституції та орієнтація на стандарти, встановлені Європейським судом з прав людини, сприятиме зміцненню правового захисту журналістської діяльності. По-друге, отримані дані підкреслюють важливість незалежності медіа для функціонування демократичних інститутів. Порівняння показало, що законодавчі норми самі по собі недостатні – потрібні дієві механізми імплементації. Для України корисним є досвід США у створенні умов, коли медіа можуть виконувати роль «сторожового пса» влади. Це означає необхідність зміцнення інституційних гарантій незалежності: забезпечення реальної автономії регуляторних органів і суспільних мовників, розвиток самоврядних організацій журналістів, що стежать за дотриманням етики, та формування культури поваги до свободи слова серед посадовців. По-третє, дослідження дає змогу оцінити ефективність уже проведених реформ у медіа-сфері. Зростання України в міжнародних рейтингах свободи преси за останні роки свідчить про правильність курсу на імплементацію європейських стандартів. Порівняння з США дозволяє побачити, які заходи працюють: наприклад, посилення прозорості медіавласності та роздержавлення медіа позитивно впливають на незалежність преси.

Головуючий: Є ще запитання? Немає. Переходимо до обговорення дисертації. В матеріалах справи є висновок наукового керівника **кандидата юридичних наук, доцента Тарасенка К. В.**, в якому зазначено, що підготовлена Улянченком Юрієм Олександровичем дисертація на тему «Конституційно-правовий статус засобів масової інформації в Україні та США: порівняльно-правовий аналіз» є результатом наполегливої науково-теоретичної та практичної діяльності.

Індивідуальний план наукової роботи та індивідуальний навчальний план Юрій Олександрович виконав у повному обсязі.

Дисертаційна робота має яскраво виражений об'єктно-орієнтований характер, що і зумовило пошук підходів та способів визначення конституційно-правового статусу засобів масової інформації в Україні з використанням найпридатніших положень американського досвіду. Поставлені завдання та обрані методи дослідження обумовили логічність структури роботи, переконливість подання матеріалу, обґрунтованість розробок, науковий стиль їхнього надання. Відмінною рисою дослідження є виражений теоретичний базис дослідження.

Зміст дисертації відповідає заявленій дисертантом науковій спеціальності. Предметне поле дослідження сформовано з використанням відповідних загальнонаукових принципів. Проведене дослідження дозволило автору отримати низку наукових результатів, яким властива наукова новизна, формулювання якої дає підстави визнати дисертацію змістовною, системною та оригінальною. Сформульовані у дисертації пропозиції використовуються у практичній діяльності.

Дисертація є самостійною, завершеною роботою, написаною зрозумілою, юридично і літературно грамотною мовою. Оформлення дисертації відповідає встановленим МОН України вимогам.

Саме тому, вважаю, що дисертаційна робота Улянченка Юрія Олександровича на тему «Конституційно-правовий статус засобів масової інформації в Україні та США: порівняльно-правовий аналіз», має самостійний характер, є творчою працею, виконана на достатньому теоретичному рівні і свідчить про належну підготовку її автора, а тому дисертацію можна представити до розгляду та захисту у разовій спеціалізованій вченій раді на здобуття ступеня доктора філософії за спеціальністю 081 «Право».

Головуючий: Є ще запитання? Немає. Переходимо до обговорення дисертації. Слово надається рецензентам.

Доктор юридичних наук, доцент Халюк С.О. Дисертаційне дослідження Улянченка Ю.О. є важливим і своєчасним з огляду на формування сучасного інформаційного суспільства та визначення місця і ролі засобів масової інформації в ньому. Правове регулювання статусу засобів масової інформації в Україні у значній мірі залежить від етапів розвитку технічного прогресу, соціокультурних трансформацій та політичних процесів. При цьому, слід підкреслити, що засоби масової інформації як соціальний інститут покликаний сприяти реалізації конституційних прав громадян на інформацію та свободу слова та, водночас, володіє ресурсами впливу на політичні процеси, і виступає як інструмент формування та маніпуляції свідомістю громадян України. Саме тому, дослідження конституційно-правового статусу засобів масової інформації в Україні та США у порівняльному аспекті має важливе значення для забезпечення

Автором дисертаційного дослідження здійснено аналіз наукових досліджень, регламентацію зазначеного статусу і на цій основі визначено поняття та елементи конституційно-правового статусу засобів масової інформації такі як правосуб'єктність, принципи, повноваження, гарантії й відповідальність. Крім того, в дисертації розглянуто роль засобів масової інформації у розбудові суспільства в Україні та США, а також діяльність засобів масової інформації по формуванню держави в Україні та США. За результатами проведеного дослідження запропоновано низку висновків, пропозицій та рекомендацій, які є логічним підсумком проведеної роботи.

Дисертація вирізняється системністю аналізу, глибоким теоретичним підґрунтям, широкою джерельною базою і чітким прикладним спрямуванням, що дозволяє розглядати її як вагомий внесок у розвиток науково-практичних засад правового статусу засобів масової інформації в Україні.

Таким чином, дисертація Улянченка Юрія Олександровича «Конституційно-правовий статус засобів масової інформації в Україні та США: порівняльно-правовий аналіз», загалом відповідає вимогам встановленим МОН України, а тому може бути рекомендована до розгляду та захисту у разовій спеціалізованій вченій раді на здобуття ступеня доктора філософії за спеціальністю 081 «Право».

Доктор юридичних наук Колодій О.А. зазначив, що актуальність дисертаційного дослідження Улянченка Юрія Олександровича не викликає сумнівів, адже на сьогодні відзначається значний розвиток медіа-технологій та поширенням цифрових платформ для інформаційного обміну. Можна констатувати, що в Україні спостерігається оновлення законодавства, яке регулює діяльність засобів масової інформації, через вплив нових викликів, таких як кібератаки на медіа-ресурси та інші форми маніпуляції інформацією, які зумовлені у тому числі війною та деякі інші чинники. Враховуючи виключну важливість забезпечення свободи слова на основі загальновизнаних міжнародних стандартів, в тому числі в контексті євроатлантичної інтеграції, розробка ефективного та сучасного правового регулювання засобів масової інформації є нагальною потребою для забезпечення стабільності й демократичного поступу суспільства і держави. А тому, рецензоване дослідження може сприяти вдосконаленню законодавства та створенню більш ефективних механізмів захисту прав та інтересів як «виробників інформаційного контенту», так і «споживачів інформації». Метою дисертаційного дослідження Уляненко Ю.О. визначив розробку теоретичних положень і практичних рекомендацій, пов'язаних із конституційно-правовим статусом засобів масової інформації в Україні та США, а також формулювання науково обґрунтованих пропозицій щодо вдосконалення чинного законодавства України у цій сфері. Проведений аналіз представленої на рецензування роботи дає можливість стверджувати, що мета дослідження досягнута, а визначені завдання успішно виконані.

При цьому, сформульовані висновки і пропозиції містять належну обґрунтованість та можуть бути використані у практичній правозастосовній діяльності. Загалом, обсяг проведеного аналізу джерельної бази є суттєвим для робіт такого виду. У дослідженні вдало, послідовно та системно викладено й розкрито визначені завдання. А тому, можна констатувати, що в результаті

рецензування роботи дає можливість стверджувати, що мета дослідження досягнута, а визначені завдання успішно виконані.

При цьому, сформульовані висновки і пропозиції містять належну обґрунтованість та можуть бути використані у практичній правозастосовній діяльності. Загалом, обсяг проведеного аналізу джерельної бази є суттєвим для робіт такого виду. У дослідженні вдало, послідовно та системно викладено й розкрито визначені завдання. А тому, можна констатувати, що в результаті проведеного дослідження сформульовано й обґрунтовано низку положень і висновків, які можуть бути винесені на захист та публічно обговорені.

На підставі вищевказаного можна зазначити, що дисертація Улянченка Юрія Олександровича на тему «Конституційно-правовий статус засобів масової інформації в Україні та США: порівняльно-правовий аналіз», подана на здобуття ступеня доктора філософії, є комплексним, оригінальним науковим дослідженням. В ній отримано нові науково обґрунтовані результати, що відрізняються новизною в постановці і вирішенні проблем досліджуваної проблематики. Дисертація відповідає спеціальності 081 – Право та вимогам до оформлення дисертації, затвердженим наказом Міністерства освіти і науки України від 12.01.2017 № 40 (із змінами і доповненнями), та Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії» (постанова Кабінету Міністрів України від 12.01.2022 № 44) та може бути подана до розгляду та захисту у разовій спеціалізованій вченій раді на здобуття ступеня доктора філософії за спеціальністю 081 «Право».

В обговоренні дисертаційного дослідження взяли участь: доктор юридичних наук, професор Колодій А.М.; доктор юридичних наук, професор Осауленко А.О.; доктор юридичних наук, доцент Тихомиров Д.О.; доктор юридичних наук Колодій О.А.; кандидат юридичних наук, професор Лук'янець-Шахова В.С.; кандидат юридичних наук, доцент Демиденко В.О.; кандидат юридичних наук, доцент Куртакова Г.О.; кандидат юридичних наук, доцент Лапка О.Я.; кандидат юридичних наук, доцент Славна О.В.; кандидат юридичних наук, доцент Тригубенко Г.В.; кандидат юридичних наук Романенко Л.М.; кандидат юридичних наук Чеханюк Л.В.

Улянченко Юрій Олександрович висловив виступаючим та всім присутнім подяку за позитивну оцінку його дисертаційного дослідження, за висловлені побажання та професійні поради, що сприятимуть вдосконаленню змісту та форми дисертаційної роботи та корекції його подальших науково-дослідних планів.

На основі результатів обговорення присутні на засіданні вирішили запропонувати такий:

ВИСНОВОК

про наукову новизну, теоретичне та практичне значення результатів дисертації Улянченка Юрія Олександровича на тему «Конституційно-

правовий статус засобів масової інформації в Україні та США: порівняльно-правовий аналіз»

Дисертація Улянченка Юрія Олександровича на тему «Конституційно-правовий статус засобів масової інформації в Україні та США: порівняльно-правовий аналіз», яка подана на здобуття доктора філософії за спеціальністю 081 – Право, є цілісною, завершеною науковою працею.

Обґрунтування вибору теми дослідження. Вільний обмін інформацією є одним з найважливіших здобутків сучасного розвитку людства. Забезпечення громадян, державних органів та громадських об'єднань необхідною інформацією про навколишній світ і події, що в ньому відбуваються, становить невід'ємну складову розбудови національного інформаційного суспільства. Розвиток інформаційних технологій, а також утвердження України як суверенної, демократичної, соціальної, правової держави нерозривно пов'язані з потребою удосконалення правових норм та інститутів у контексті формування інформаційних відносин на тлі глобалізації. Особливе місце в цих процесах займають засоби масової інформації (далі – ЗМІ) як один з найважливіших інститутів громадянського суспільства. Саме, тому спостерігається стійка тенденція до цілеспрямованого правового врегулювання відносин у національному інформаційному просторі за участю ЗМІ з визначенням їх місця, ролі та завдань у цьому просторі.

Актуальність дослідження зумовлена також вагомою роллю ЗМІ у забезпеченні конституційних прав громадян на отримання і поширення інформації, збереженні та розвитку Української держави, підтримці її культурних традицій. Серед усіх ресурсів сучасної цивілізації, інформація має важливе значення, адже лише за наявності повної та якісної інформації можливо побудувати громадянське суспільство і правову державу. Відтак дослідження досвіду впорядкування інформаційних відносин у США є потрібним і пріоритетним, оскільки в США інформація розглядається як один з основних національних ресурсів, а системи, що забезпечують її створення, обробку та поширення, вважаються ключовим стратегічним фактором розвитку інформаційної інфраструктури.

Актуальність обраної теми підсилюється тим, що українське законодавство про ЗМІ є результатом закріплення та розвитку конституційних норм, які проголошують вироблену тривалою соціально-політичною практикою модель демократичної держави як в Україні, так і за кордоном. Водночас в Україні й досі недостатньо врегульовані багато питань, пов'язаних з функціонуванням ЗМІ. Незважаючи на прийняття низки нормативно-правових актів, які регулюють діяльність ЗМІ, навряд чи можна стверджувати, що межі правового регулювання функціонування ЗМІ визначені достатньо чітко і повно.

Доктринальна актуальність теми визначається й тим фактом, що ця тема належить до всебічно опрацьованих у вітчизняній конституційно-правовій науці. Проте наявні закордонні й вітчизняні наукові праці створюють певну наукову основу для підготовки цієї роботи. Саме тому можна стверджувати, що наукову та методологічну основу дисертаційного дослідження становлять праці таких

вітчизняних науковців, як О. В. Батанов, О. П. Васильченко, В. М. Висоцький, С. Д. Гусарєв, Л. М. Дешко, Б. В. Калиновський, О. В. Каплій, І. В. Кипич, М. І. Козюбра, А. М. Колодій, О. А. Колодій, А. Р. Крусян, Н. В. Кушакова, Ю. О. Легеза, І. В. Людвик, О. В. Марцеляк, О. В. Нестеренко, М. П. Орзіх, О. В. Петришин, П. М. Рабінович, В. В. Середюк-Буз, В. О. Серьогін, О. В. Скрипнюк, О. В. Совгиря, К. В. Тарасенко, Т. А. Терехова, Ю. М. Тодика, О. І. Фаєр, М. Р. Фарбота, В. Л. Федоренко, С. О. Халюк, М. Р. Чалабієва, Т. В. Чубарук, В. М. Шаповал, Ю. С. Шемшученко та інших.

Доктринальну основу дисертації склали також наукові праці зарубіжних учених, які в межах досліджень приділяли увагу правовому статусу засобів масової інформації, серед яких праці J. Balkin, S. Baran, E. Barendt, G. Belmas, F. Blevens, M. Broussard, M. Castells, T. Crone, D. Davis, S. Dawes, R. Fletcher, P. Gade, D. Hallin, D. Herbeck, P. Iosifidis, K. Irion, H. Jenkins, A. Kalogeropoulos, B. Kovach, T. Krattenmakert, L. Lemos, W. Lippmann, P. Mancini, R. McChesney, M. McLuhan, J. Merrill, J. Nerone, J. Oster, W. Overbeck, L. Powe, T. Rosenstiel, W. Schulz, T. Tedford, B. Toff, P. Valcke та інших.

Про актуальність теми свідчить також зростаюча увага до неї з боку самих ЗМІ, збільшення кількості парламентських дискусій з означеної проблематики, а також проведення наукових конференцій, присвячених окремим аспектам конституційно-правового регулювання діяльності засобів масової інформації. Отже, комплексне дослідження проблем конституційно-правового статусу ЗМІ та шляхів його вдосконалення є вельми своєчасним на сучасному етапі розбудови в Україні громадянського суспільства і правової держави.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Тема дисертаційного дослідження узгоджена з такими державними та відомчими науковими програмними документами: Національною стратегією у сфері прав людини, затвердженою Указом Президента України від 24.03.2021 № 119/2021; Переліком пріоритетних тематичних напрямів наукових досліджень і науково-технічних розробок на період до 2023 р., затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України від 07.09.2011 № 942; Планом заходів до 2024 року щодо реалізації Національної стратегії сприяння розвитку громадянського суспільства в Україні на 2021–2026 роки, затвердженого розпорядженням Кабінету Міністрів України від 14.02.2023 № 160-р; Стратегією розвитку Національної академії правових наук України на 2021–2025 роки, затвердженою Постановою загальних зборів Національної академії правових наук України від 26.03.2021; Тематикою наукових досліджень і науково-технічних (експериментальних) розробок на 2020–2024 роки, затвердженої наказом Міністерства внутрішніх справ України від 11.06.2020 № 454; Основними напрямками наукових досліджень Національної академії внутрішніх справ на 2021–2024 роки (рішення Вченої ради НАВС від 21 грудня 2020 року, протокол № 23).

Тему дисертації затверджено рішенням Вченої ради Національної академії внутрішніх справ від 26 жовтня 2021 року (протокол № 20) і зареєстровано Координаційним бюро НАПрН України (№ 74, 2021 рік).

Мета і завдання дослідження. Метою дисертаційної роботи є розроблення теоретичних положень і практичних рекомендацій, пов'язаних з конституційно-

правовим статусом засобів масової інформації в Україні та США, а також формулювання науково обґрунтованих пропозицій щодо вдосконалення чинного законодавства України у цій сфері.

Для досягнення вказаної мети передбачено вирішити такі завдання:

- проаналізувати стан наукових досліджень з проблематики ЗМІ та їх правового статусу в Україні та США;
- провести теоретичний аналіз способів регламентації правового статусу ЗМІ в Україні та США, виявити проблемні питання нормативно-правового регулювання у досліджуваній сфері;
- запропонувати авторське визначення поняття конституційно-правового статусу ЗМІ та визначити його складові елементи;
- здійснити комплексне дослідження сутності й змісту правосуб'єктності та принципів конституційно-правового статусу ЗМІ, запропонувати оптимальний їх перелік;
- визначити зміст повноважень (прав та обов'язків) ЗМІ в Україні та США, внести пропозиції щодо їх удосконалення;
- дослідити гарантії та відповідальність як необхідні елементи конституційно-правового статусу ЗМІ в Україні та США, обґрунтувати пропозиції щодо їх удосконалення;
- наголосити на значущості ролі ЗМІ у розбудові суспільства в Україні та США;
- проаналізувати особливості діяльності ЗМІ у процесі формування державності в Україні та США.

Об'єктом дослідження є сукупність суспільних відносин, що виникають у процесі становлення, функціонування і розвитку інституту ЗМІ в Україні та США.

Предметом дослідження є конституційно-правовий статус засобів масової інформації в Україні та США.

Методи дослідження. Методологічну основу дослідження становить система наукових методів, які забезпечили повне виконання поставлених завдань. Важливість обраної проблематики та складність її змісту зумовили застосування міждисциплінарного методологічного інструментарію – комплексу філософських, загальнонаукових і спеціально-наукових методів, кожен з яких дав змогу дослідити предмет з відповідних методологічних позицій.

Ключовим виступає *загальнонауковий діалектичний метод*, який дав можливість проаналізувати теоретичні й практичні проблеми конституційно-правового статусу ЗМІ в Україні та США в розвитку, з урахуванням правового статусу інших суб'єктів та їх взаємного впливу на відповідні правовідносини. *Методи узагальнення та групування* слугували методологічним підґрунтям для опрацювання проблем доктринального осмислення і правової регламентації статусу ЗМІ. *Методи індукції та дедукції* дали змогу окреслити конституційно-правові засади регулювання статусу ЗМІ і сприяли визначенню поняття, ознак та змісту складових елементів конституційно-правового статусу ЗМІ в Україні та США. Застосування *методів аналізу та синтезу* у кожному розділі роботи сприяло формулюванню обґрунтованих висновків за результатами дослідження.

З використанням *історичного та історико-правового методів* досліджено процес виникнення, становлення та розвитку конституційно-правового статусу ЗМІ в Україні та США. Завдяки *порівняльному методу* охарактеризовано такі окремі структурні елементи конституційно-правового статусу ЗМІ, як правосуб'єктність, повноваження, гарантії в Україні та США. Застосування *системного аналізу* допомогло виявити особливості діяльності ЗМІ у формуванні державності в Україні та США.

Формально-догматичний метод сприяв аналізу чинного національного і зарубіжного законодавства та дав змогу виокремити повноваження (права та обов'язки) як центральний елемент конституційно-правового статусу ЗМІ. *Логіко-семантичний метод* застосовувався майже в кожному підрозділі дисертації під час аналізу наукових поглядів і концепцій на тему дослідження. Використання *структурно-функціонального методу* дав змогу виокремити принципи конституційно-правового статусу ЗМІ як базові засади цього статусу. *Метод прогнозування* надав можливість сформулювати пропозиції щодо вдосконалення конституційно-правового статусу ЗМІ в Україні.

Нормативну та емпіричну основу дослідження становлять Конституція України та Конституція США, закони й інші нормативно-правові акти, що регулюють суспільні відносини з приводу предмета дослідження, міжнародні акти, рішення Європейського суду з прав людини, офіційні звіти органів державної влади та статистичні дані судової практики.

Теоретичну базу дослідження складають наукові праці українських і зарубіжних учених у галузі теорії держави і права, конституційного, міжнародного й адміністративного права, теорії управління, політології та філософії.

Наукова новизна отриманих результатів полягає в тому, що дисертація є першим комплексним монографічним дослідженням конституційно-правового статусу засобів масової інформації в Україні та США, в якому всебічно проаналізовано та порівняно особливості цього статусу. У межах проведеного дослідження:

вперше:

- запропоновано використовувати діяльнісний підхід у визначенні конституційно-правового статусу засобів масової інформації, що дає змогу, повніше оцінити їхню реальну роль у правовій системі, урахувати їхній вплив на суспільні процеси та вдосконалити механізми правового регулювання з урахуванням сучасних викликів і тенденцій розвитку інформаційного суспільства;

- сформульовано авторське визначення поняття конституційно-правового статусу засобів масової інформації під яким запропоновано розуміти конституційно закріплене положення засобів масової інформації як особливого суб'єкта правовідносин, що детермінується через правосуб'єктність, систему принципів, прав, свобод, обов'язків та гарантій;

- запропоновано доповнити частину 2 статті 4 Закону України «Про медіа» нормою: «Держава не втручається в діяльність суб'єктів у сфері медіа, а будь-яке припинення діяльності медіа або заборона поширення матеріалів допускається лише за рішенням суду у випадках, прямо встановлених законом», яке

унеможливить практику адміністративного блокування медіа без належної процедури;

– запропоновано посилити роль Комісії з журналістської етики шляхом внесення змін до частини 2 статті 90 Закону України «Про медіа» та доповнення пунктом 27-1, в якому передбачити те, що на своїх засіданнях Національна рада України з питань телебачення і радіомовлення розглядає висновки Комісії з журналістської етики, в яких викладено інформацію про грубі порушення Кодексу журналістської етики;

удосконалено:

– понятійно-категоріальний апарат конституційно-правового статусу засобів масової інформації, конкретизацією й систематизацією переліку базових принципів (свобода слова, незалежність, достовірність, заборона цензури, прозорість власності, плюралізм, державний захист журналістів, міжнародне співробітництво) та уточненням їх змісту і взаємозв'язку;

– визначено специфічні ознаки конституційно-правового статусу засобів масової інформації, а саме: нормативно-правове закріплення; комплексний характер; універсальність та загальнообов'язковість; взаємозв'язок прав і обов'язків медіа; динамічність; наявність спеціальних механізмів реалізації та захисту; відображення принципів правової держави, які підтверджують унікальний характер статусу ЗМІ та необхідність особливого підходу до його правового регулювання;

– встановлено, що американська модель конституційно-правового статусу ЗМІ базується на ліберальних традиціях і доктрині природних прав, забезпечує максимальний рівень свободи преси відповідно до Першої поправки Конституції США, а українська модель продовжує формуватися в умовах демократичних трансформацій з урахуванням необхідності забезпечення балансу між свободою слова, інформаційною безпекою та боротьбою з дезінформацією;

– розроблено структурну модель гарантій і відповідальності ЗМІ, у якій запропоновано розмежування конституційних, спеціальних законодавчих і процесуальних гарантій, а також виокремлено превентивні, компенсаційні та репресивні форми відповідальності, що сприяє підвищенню ефективності правозастосування у медіа сфері.

дістали подальший розвиток:

– теорія принципів конституційно-правового статусу ЗМІ шляхом розкриття їх ролі як інтегруючої ланки між нормами позитивного права та етичними зобов'язаннями медіа, що детермінують баланс між свободою слова і захистом суспільних інтересів;

– положення щодо ролі засобів масової інформації у розбудові громадянського суспільства і правової держави, а також у процесі формування державності в Україні та США;

– класифікація повноважень ЗМІ (за суб'єктом реалізації, сферою інформаційної діяльності, функціональним призначенням та правовою природою), яка розкриває внутрішню структуру повноважень та формує методологічну основу для подальших досліджень і нормотворчих рішень у сфері медіа права;

– концепція взаємодії ЗМІ і держави в умовах воєнного стану та гібридних загроз, визначено алгоритм конституційно-правових обмежень свободи слова, який забезпечує дотримання принципу пропорційності та судового контролю над тимчасовими обмеженнями інформації;

– проведено системний порівняльний аналіз конституційно-правового статусу ЗМІ в Україні та США за критеріями принципів, правосуб'єктності, повноважень, гарантій і відповідальності, сформовано узагальнену порівняльну матрицю відмінностей/спільних рис та визначено тенденції їх зближення, що дало змогу розкрити вплив правових традицій на свободу медіа.

Практичне значення одержаних результатів полягає в тому, що сформульовані в дисертації положення, висновки і пропозиції мають прикладне значення та можуть бути використані:

– у науково-дослідній роботі для подальшого вивчення конституційно-правового статусу ЗМІ, механізмів його реалізації, а також для глибшого осмислення правового положення та нормативного закріплення цього соціального інституту, визначення його місця і ролі в житті суспільства, держави та права (акт впровадження НАВС від 07.02.2025 р. № 10-НД);

– в освітньому процесі під час викладання навчальних дисциплін для підготовки здобувачів вищої освіти (бакалаврів, магістрів) за спеціальністю 081 «Право», розробленні підручників і навчальних посібників, підготовки курсів лекцій і навчально-методичних матеріалів з дисциплін «Конституційне право», «Сучасні аспекти забезпечення прав і свобод людини», «Актуальні проблеми конституційного та муніципального права», «Міжнародний захист прав людини», а також у ході підготовки окремих розділів підручників, навчальних посібників і курсів лекцій з відповідних правових дисциплін (акт впровадження НАВС від 07.02.2025 р. № 9-ОП);

– у правотворчості як теоретичний матеріал для підготовки та прийняття нормативно-правових актів України, що регламентують правовий статус ЗМІ, з метою його вдосконалення з урахуванням позитивного досвіду США (довідка Головного управління Національної гвардії України від 14.03.2025 р. № 2781/253);

– у правозастосуванні для оптимізації форм і методів функціонування ЗМІ.

Особистий внесок здобувача. Дисертаційна робота є самостійною науковою працею автора. Основні напрацювання та ідеї, включно з положеннями, які визначають наукову новизну, практичне значення та отримані результати, здобуті дисертантом особисто. В опублікованих у співавторстві наукових статтях «Scientific studies of the constitutional and legal status of mass media» К. В. Тарасенком, «Роль засобів масової інформації в умовах воєнного стану щодо протидії Російській Федерації» М. В. Возником особистий внесок здобувача становить 70 %.

В опублікованій у журналі, який включений до наукометричної бази Scopus, науковій статті «International Experience of Legal Regulation of Freedom of Speech in the Global Information Society» (співавтори – Ю. В. Оніщик, Л. Л. Головка, В. І. Остап'як, О. В. Беліченко) особистий внесок здобувача становить не менше

30 %. Наукові ідеї та напрацювання співавторів зазначених публікацій у дисертації не використовувалися.

Апробація матеріалів дисертації. Основні теоретичні та практичні положення, висновки і пропозиції дисертації були оприлюднені та доповідались на міжнародних, всеукраїнських науково-теоретичних і науково-практичних конференціях, а саме: Матеріали науково-практичних круглих столів «Права людини та сучасний світ – виклики сьогодення» (м. Київ, 10 грудня 2021 року); Міжнародній науково-практичній конференції «Україна і світ: правові питання регіональної та глобальної безпеки» (м. Київ, 18 травня 2022 року); Всеукраїнській науково-практичній конференції «Розвиток громадянського суспільства як необхідна складова європейської інтеграції України» (м. Київ, 06 жовтня 2022 року); Міжнародній науково-практичній конференції «Людина і війна: соціально-правові аспекти сьогодення» (м. Київ, 13 жовтня 2022 року); Всеукраїнській науково-практичній конференції «Актуальні проблеми кримінального права» (м. Київ, 30 листопада 2022 року); Всеукраїнській науково-практичній конференції «Актуальні питання юридичної науки в дослідженнях молодих вчених» (м. Київ, 18 травня 2023 року); Матеріали круглого столу «Реалізація конституційного курсу України на членство в ЄС та НАТО» (м. Київ, 26 червня 2023 року).

Публікації. Основні положення та висновки дисертації відображено у дванадцяти наукових публікаціях автора, серед яких чотири статті опубліковані у вітчизняних фахових виданнях з юридичних наук, включених МОН України до Переліку наукових фахових видань, одна стаття – у науковому виданні іноземної держави, а також сім тез доповідей, опублікованих у матеріалах конференцій, а саме:

в яких висвітлено основні наукові результати:

Публікація у виданні, яке включено до наукометричної бази Scopus

Onishchuk Y., Golovko L. L., Ostapiak V. I., Belichenko O. V., Ulianchenko Y. O. International Experience of Legal Regulation of Freedom of Speech in the Global Information Society. *International Journal for the Semiotics of Law*. 2023. Issue 36. P. 1325–1339. DOI: doi.org/10.1007/s11196-023-10007-0

Публікації у фахових періодичних виданнях України (категорія «Б»)

1. Tarasenko K. V., Ulianchenko Y. O. Scientific studies of the constitutional and legal status of mass media. *Entrepreneurship, Economy and Law*. 2023. № 7. С. 91–95. DOI: doi.org/10.32849/2663-5313/2022.7.13

2. Улянченко Ю. О. Сутність і зміст принципів конституційно-правового статусу засобів масової інформації в Україні та США. *Київський часопис права*. 2023. № 1. С. 58–63. DOI: doi.org/10.32782/klj/2023.1.9

3. Возник М. В., Улянченко Ю. О. Роль засобів масової інформації в умовах воєнного стану щодо протидії Російській Федерації. *Київський часопис права*. 2023. № 2. С. 15–20. DOI: doi.org/10.32782/klj/2023.2.2

4. Улянченко Ю. О. Роль медіа у формуванні державності в Україні та США. *Філософські та методологічні проблеми права*. 2024. № 1 (27). С. 125–132. DOI: doi.org/10.33270/01242702.125

Список праць, які засвідчують апробацію матеріалів дисертації.

1. Улянченко Ю. О. Щодо проблем реалізації та захисту прав і свобод людини. *Права людини та сучасний світ – виклики сьогодення*: матеріали наук.-практ. круглих столів (Київ, 10 грудня 2021 р.). Київ: НАВС кафедра конституційного права та прав людини, 2021. С. 117–120.

2. Улянченко Ю. О. Актуальні аспекти забезпечення прав свободи слова в сфері засобів масової інформації та їх гарантії. *Україна і світ: правові питання регіональної та глобальної безпеки*: матеріали Міжнар. наук.-практ. конф. (Київ, 18 травня 2022 р.). Київ: КНЕУ, Юридичний інститут кафедри адміністративного та фінансового права, 2022. С. 119–121.

3. Улянченко Ю. О. Щодо проблем інформаційної війни в умовах військового стану. *Розвиток громадянського суспільства як необхідна складова європейської інтеграції України*: матеріали Всеукр. наук.-практ. конф. (Київ, 06 жовтня 2022 р.). Львів-Торунь: КРЦНАПНУ Інститут держави і права ім. М. Корецького НАН України, 2022. С. 305–308.

4. Возник М. В., Улянченко Ю. О. Конституційно-правовий статус засобів масової інформації в Україні. *Людина і війна: соціально-правові аспекти сьогодення*: матеріали Міжнар. наук.-практ. конф. (Київ, 13 жовтня 2022 р.). Київ: ККІБП кафедра права ЮК Громадська приймальня, 2022. С. 10–13.

5. Улянченко Ю. О. Актуальні питання кримінально-правового захисту професійної діяльності журналістів. *Актуальні проблеми кримінального права*: матеріали Всеукр. наук.-практ. конф. (Київ, 30 листопада 2022 р.). Київ: НАВС кафедра кримінального права, 2022. С. 280–282.

6. Возник М. В., Улянченко Ю. О. Поняття та характеристика структурних елементів конституційно-правового статусу ЗМІ. *Актуальні питання юридичної науки в дослідженнях молодих вчених*: матеріали Всеукр. наук.-практ. конф. до Дня науки та 30-річчя НАПрН України (Київ, 18 травня 2023 р.). Київ: Науково-дослідний інститут правотворчості та науково-правових експертиз НАПрН України, Рада молодих вчених, 2023. С. 142–145.

7. Улянченко Ю. О. Актуальні питання реформування галузі медіа а умовах Євроінтеграції України та вступу в НАТО. *Реалізація конституційного курсу України на членство в ЄС та НАТО*: матеріали круглого столу (Київ, 26 червня 2023р.). Київ: НАВС кафедра конституційного права та прав людини, 2023. С. 127–132.

Характеристика особистості здобувача. Улянченко Юрій Олександрович, 1998 року народження, освіта вища – юридична, у 2021 році закінчив Національну академію внутрішніх справ за спеціальністю «Правоохоронна діяльність» (диплом магістра). З вересня 2021 року по сьогоднішній день ад'юнкт денної форми навчання Національної академії внутрішніх справ.

Оцінка мови та стилю дисертації. Дисертація написана науковим стилем, українською мовою. Наукові положення, висновки та рекомендації викладені

стисло, точно, ясно та просто, що забезпечує легкість і доступність їх сприйняття. Дисертація оформлена згідно з вимогами МОН України.

Структура дисертації відповідає меті, завданням, предмету дослідження і вимогам Міністерства освіти і науки України та складається із вступу, трьох розділів, які містять вісім підрозділів, висновків, списку використаних джерел та додатків.

Відповідність дисертації встановленим вимогам і визначеній спеціальності. Конституційно-правовий статус засобів масової інформації в Україні та США: порівняльно-правовий аналіз є напрямом, який віднесено до спеціальності 081 – Право.

УХВАЛЕНО:

1. Затвердити висновок про наукову новизну, теоретичне та практичне значення результатів дисертації Улянченка Юрія Олександровича «Конституційно-правовий статус засобів масової інформації в Україні та США: порівняльно-правовий аналіз».

2. Констатувати, що за актуальністю, ступенем новизни, обґрунтованістю, науковою та практичною цінністю здобутих результатів дисертація Улянченка Юрія Олександровича відповідає спеціальності 081 «Право» та вимогам Порядку підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у закладах вищої освіти (наукових установах), затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 23 березня 2016 року № 261 (зі змінами й доповненнями), наказу Міністерства освіти і науки України «Про затвердження Вимог до оформлення дисертації» від 12 січня 2017 року № 40 (зі змінами й доповненнями) та Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 р. № 44 (зі змінами й доповненнями).

3. Рекомендувати дисертацію Улянченка Юрія Олександровича «Конституційно-правовий статус засобів масової інформації в Україні та США: порівняльно-правовий аналіз» до захисту на здобуття ступеня доктора філософії у разовій спеціалізованій вченій раді за спеціальністю 081 «Право».

Результати голосування присутніх на засіданні докторів та кандидатів наук за профілем поданої на розгляд дисертації: за – 17, проти – немає, таких, що утримались – немає.

Головуючий -
т.в.о. завідувача кафедри
конституційного права та прав людини
Національної академії внутрішніх справ,
доктор юридичних наук, доцент

Сергій ХАЛЮК